

BONNERUP-FRÁGREIÐINGIN

Fiskeriet

10. Tilpásningin af kapaciteti í fiskeriet er et område, hvor en omfattende indsats er påkrævet. Tidligere års fiskeripolitik – med store subsidier til erhvervet – her efterladt den færøske med en betydelig overkapacitet og i høj grad medvirket til reduktion af bestandene. Trods anvendelsen af over 200 mill. kr. fra Landsstyrets side til kondemneringsordninger siden begyndelsen af 1990'erne er fangstkapaciteten næppe reduceret mærkbart, idet effektiviteten samtidig er steget i den tilbageværende flåde.

11. Som et led i en rekonstruktion af flådeplanlægningen fik Strukturudvalget i opdrag at komme med forslag til en nedbringelse af fangstkapaciteten. Strukturudvalgets redegørelse forelå den 1. juli i år. Som nævnt indeholder den en anbefaling af, at fangsterne de kommende fem år holdes på relativt lave niveauer.

Strukturudvalget anbefaler ikke initiativer, der foreskriver en på forhånd planlagt reduktion af flådeplanlægningen. I stedet for at anbefale en bestemt sammensætning af flåde anbefales udstedelsen af individuelle, omsættelige kvoter for fiskeriet i de færøske farvande. Handelen med disse kvoter vil herefter betyde, at den fremtidige flåde bliver sammensat på basis af skibenes effektivitet, efterspørgslen efter de leverede produkter etc. Det understreges i redegørelsen, at de nye reguleringsystemer bør konkretiseres hurtigst muligt og træde i kraft pr. 1. januar 1994. Det rådgivende udvalg har tidligere peget på en sådan løsning og kan således støtte Strukturudvalgets anbefaling om etablering af et system med omsættelige kvoter. Størrelsen af kvoterne må baseres på, hvad der på langt sigt er det biologisk optimale fangstudbytte.

12. Det rådgivende udvalg vil herudover anbefale, at den nuværende ordningen med mindsteløn til fiskere bliver taget op til revision. Det er udvalgets opfattelse,

at denne ordning, som udbetaler støtte til fiskerne, når der ikke opnås fangster over en vis størrelse, bidrager til en økonomisk fiskerindsats. Der bør derfor ske en hel eller delvis harmonisering med de regler, der gælder ved arbejdsløshed.

13. Havbrugene giver et vigtigt bidrag til den færøske økonomi med ca. 25% af eksporten. Dette erhverv, der tidligere var i kraftig vækst, står midt i en reorganisering og sanering i forbindelse med tilpasningen til en biologisk set bæredygtig produktion.

Fiskeindustrien

14. Forberedelserne til en tilpasning af fiskeindustrien er langt fremme. Finansieringsfonden af 1992 har således i foråret 1993 – i samarbejde med banker og danske kreditforeninger – fremlagt planer for etableringen af et produktionselskab, Føroya Fiskavirkning. Selskabet skal overtage den resterende gæld i de filetfabrikker, som vælger at tilslutte sig paraplyorganisationen, og bankerne og kreditforeningerne har indvilget i at foretage betydelige afskrivninger på deres tilgodehavender i de berørte fabrikker. Produktionselskabet vil få den bestemmende indflydelse på den fremtidige drift i de fabrikker, som går ind i selskabet.

Filetfabrikkerne har frist indtil 1. okt. til at tilmelde sig det nye selskab. Herefter vil Føroya Fiskavirkning beslutte, hvilke fabrikker der skal fortsætte og med hvilken produktion. Det forventes, at næsten alle de eksisterende 21 filetfabrikker vil tilslutte sig organisationen. Efter reorganiseringen af filetfabrikkerne må det forventes, at kun omkring halvdelen af fabrikkerne vil være i drift.

Det er udvalgets opfattelse, at en reorganisering af fiskeindustrien er hårdt tiltrængt. Fabrikernes samlede produktionskapacitet overstiger ikke blot det nuværende fangstniveau, men også det niveau for landede fangster, der med rimelighed kan forventes fremover. Finansielt betyder den rente-og

adfragsbyrde, fabrikkerne opbyggede i forbindelse med det store fiskeri i 1980'erne, en betydelig belastning af rentabiliteten under de nuværende fangstmængder. Udvalget støtter en reorganisering af fiskeindustrien og anser det for værende af central betydning, at fiskeindustrien efter denne reorganisering kommer til at fungere uden offentlige subsidier.

15. Gennemførelsen af den nye struktur i fabriksledet vil kunne have positive effekter på den samlede økonomi, når usikkerheden omkring hvilke fabrikker, der fortsat skal producere, er fjernet. Mulighederne for finansiering, produktudvikling og planlægningen af bl.a. råvareindkøbene til fabrikkerne må antages herefter at få bedre betingelser.

Finanspolitikken

16. Landsstyrets budget for 1993 er blevet forværret gennem året. I Landsstyrets seneste skøn, der er fra august 1993, anslås budgetunderskuddet i indeværende år til ca. 425 mill. kr. Ved vedtagelsen af finansloven for 1993 forventedes et overskud på knap 30 mill. kr.

Landsstyret fremlagde den 31. august 1993 forslag til finanslov for 1994. I bemær-

ningerne til fremlæggelsen understreger Landsstyret, at der i forslaget er lagt vægt på at gavne erhvervslivet samt medvirke til, at der kommer flere i beskæftigelse. Forslaget indeholder derfor initiativer i form af øgede udgifter til offentlige investeringer og vedligeholdelse, subsidiering af nye virksomheder, støtte til eksport baseret på indkøb af fisk fra tredje-lande samt øgede bevilgninger til aktivering af unge.

17. I det fremlagte forslag er der budgetteret med, at der gennemføres en begrænsning af fradragsmulighederne, ændringer i skatteskalen – med øget beskatning af de højeste indtægter – samt en fortsættelse af den i 1993 indførte ekstraskat. Herudover foreslås selskabsskatten forøget, og reduktionen på 8,5% i de offentlige lønninger forudsættes videreført. Når bortses fra de foreslåede ændringer i indkomstbeskatningen, som forventes at ville øge indtægterne med 45 mill. kr., er indkomsskatten til Landskassen faktisk uændret i forhold til forventningerne for 1993.

18. På udgiftssiden er der tale om en betydelig stigning fra 1993 til 1994, når der ses bort fra de effektive garantier, som efter de seneste skøn udgør 260 mill. kr. i 1993, og i 1994 er budgetteret til 55 mill. kr. Såfremt der skal foretages besparelser på de store udgiftsområder, kræver dette, jfr. fremlæggelsesnotatet, at Lagtinget hurtigst muligt tager principbeslutning herom.

I det fremlagte budgetfor-slag udviser drifts- og anlægsbudgettet et underskud på knap 248 mill. kr. På baggrund af den fortsatte afmatning i den færøske økonomi forekommer det imidlertid ikke realistisk, at Landskassens indtægter – trods ændringerne i beskatningsreglerne – vil forblive uændrede i 1994. Samtidig synes udgifterne på flere områder at være undervurderede. Efter udvalgets opfattelse må underskuddet derfor forventes at blive højere end budgetteret – skønsmæssigt 350-400 mill. kr., ekskl. ga-

rantier.

19. Bidragene til og udbetalingerne fra Arbejdsløshedsforsikringsordningen administreres i princippet uden for Landsstyrets budget, men ordningen måtte i løbet af 1993 tilføres midler udover de oprindelig planlagte indbetalinger. Reglerne for understøttelse i forbindelse med ledighed indebærer en væsentlig reduktion af dagpengesatserne for personer, der gennem længere tid modtager dagpenge, hvilket vil bidrage til faldende udgifter til dagpenge.

Udvalget finder imidlertid, at der er stor usikkerhed med hensyn til, om Arbejdsløshedsforsikringsordningen vil kunne være selvfinansierende gennem hele 1994. Dette synes – under de nuværende regler – kun at kunne ske under positive forudsætninger om den fremtidige udvikling i arbejdsløsheden. Selv under sådanne positive forudsætninger vil presset på de sociale udgifter imidlertid tage til, og det er i den forbindelse et spørgsmål, om den budgetterede udgiftsramme på finansloven for 1994 vedrørende den sociale hjælp vil kunne holdes.

20. Endelig kan rejses spørgsmålet om størrelsen af de budgetterede effektive garantier på 55 mill. kr. er tilstrækkelig. Udover de garantier Landsstyret har givet til fiskerierhvervet, hvoraf størstedelen efterhånden er blevet effektive, garanterer Landsstyret for væsentlige gældsposter i kommunerne og i offentlige selskaber. Størrelsen af de garantiforpligtelser, som bliver effektive for Landskassens vedkommende, er naturligvis stærkt afhængig af den generelle økonomiske udvikling. Et fortsat lavt indkomstniveau indebærer selv sagt øgede risici for yderligere konkurser.

21. Det er nødvendigt, at det fortsatte underskud i Landskassen og dermed yderligere gældssætning bringes til ophør. Ved vurderingen af, hvor meget finanspolitikken bør strammes, må der ske en afvejning mellem kravet om, at der inden for få år

Tå Rådgevandi nevndin var i Føroyum fyrr í ár. Her hevur hon verið á fundi við landsbankan. Mynd: Kjalmar

opnås en reduktion af Landsstyrets gæld og hensynet til at undgå en forøgelse af de problemer, som nye konkurser og tvangsauktioner vil kunne føre med sig.

På baggrund af de fortsatte afmatning i den færøske økonomi, anser udvalget det ikke for realistisk, at der kan opnås balance på budgettet allerede i 1994. Derimod bør der efter en fornyet gennemgang af budgettet kunne opnås mindst en halvering af underskuddet fra 1993 til 1994 – baseret på realistiske forudsætninger. Der bør være Landsstyrets formulerede målsætning af opnå lige vægt i 1995 eller 1996 samt overskud herefter.

Det er i den forbindelse vigtigt, at Landsstyret hurtigst muligt formulerer, hvilke konkrete initiativer, der anses for nødvendige for, at den ønskede tilpasning af den færøske økonomi kan bringes i stand. Her tænkes især på opfølgningen af Strukturudvalgets anbefalinger samt den nødvendige politiske støtte til rekonstruktionen i fiskeindustrien.

22. Også reformer inden for den offentlige sektor, der kan tilpasse sektoren til de ændrede økonomiske vilkår samt effektivisere den offentlige service, vil være påkrævet. Der bør i den forbindelse også ske en fremskyndelse af arbejdet med en kommunalreform.

